

Handläggare
Ann-Louise Dyer
08-508 87 505**Till**
Trafiknämnden
2022-05-12

Gångstråk Fagersjö-Farsta. Slutredovisning

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner slutredovisning av projekt Gångstråk Fagersjö-Farsta.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefBengt Stenberg
AvdelningschefKarin Tufvesson Hjelmfeldt
T.f. enhetschef

Sammanfattning

Projektets mål och syfte var att utveckla ett befintligt gångstråk i Fagersjö-Farsta till ett attraktivt och tillgängligt rekreationsstråk samt att ta tillvara på och stärka de ekologiska värdena. Detta åstadkoms genom att bland annat anlägga två nya bryggor, en lekplats, två träspänger, ny möblering samt vägvisningsskyltar. Längs stråket sattes även holkar och insektshotell upp och en blomsteräng för pollinatörer skapades.

Projektets budget inom ramen för Grönare Stockholm var 24 mnkr. Projektets totalkostnad blev 24 mnkr.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog i februari 2017 (utl. 2017:30, dnr 171-1292/2016) Grönare Stockholm, riktlinjer för planering,

genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden. Riktlinjerna syftar till att generellt stärka stadens gröna kvaliteter i alla stadsdelar. I kommunfullmäktiges budget 2017 utökades också trafiknämndens investeringsbudget med 300 mnkr under åren 2017-2019, med avsikt att genomföra satsningar i de sju stadsdelar som utpekats som särskilt viktiga.

Projektet Gångstråk Fagersjö-Farsta ingår som ett av 24 investeringsprojekt som finansieras genom särskilda investeringsmedel från Grönare Stockholm.

Som ett led i arbetet med stadens gångplan påbörjades ett arbete 2016 med att utreda förutsättningarna för ett gångstråk och välja ut lämpliga platser för fortsatta studier. Fem gångstråk inventerades och resultatet sammanställdes i rapporten Rekreationsstråk – en del av gångplanen. Av de fem stråken valdes Fagersjö-Farsta ut som lämpligt pilotprojekt efter omfattande dialog med berörda förvaltningar.

Ett första inriktningsbeslut togs därefter av trafiknämnden i april 2017 (dnr. T2017-00093) i och med beslutet om Grönare Stockholm, etapp 1. I beslutet godkände nämnden att genomföra ett programarbete i syfte att tydliggöra projektets omfattning och genomförande.

Insatserna i området syftade till att tillgängliggöra stråket så att det kunde användas av samtliga medborgare. Insatserna skulle även öka områdets attraktivitet och ekologiska värden.

I korthet innebar genomförandet insatser inom 12 fokuspunkter längs stråket där de generella insatserna bestod av nedanstående åtgärder:

- ☐ Nya gångvägar
- ☐ Tillgänglighetsanpassning av befintliga gångslingor
- ☐ Belysning på några utvalda platser
- ☐ Sittplatser
- ☐ Lekplats
- ☐ Nya parkmöbler och fågelholkar
- ☐ Spänger/bryggor
- ☐ Entrétytor i form av mindre platsbildningar
- ☐ Vägvisning för gående
- ☐ Varsam vass- och slyröjning som utvecklar ekologiska värden

I nedanstående flygbild framgår projektområdet:

Bild 1 Projektområdet, en kartbild med överblick av stråket från Fagersjö till Farsta

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av trafikkontoret i dialog med Farsta stadsdelsförvaltning.

Exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret har delgivits granskningshandlingar vid två separata tillfällen och samråd har genomförts.

Resultat

Insatserna i området syftar till att tillgängliggöra stråket så att det kan användas av samtliga medborgare. Insatserna ska också öka områdets attraktivitet och ekologiska värden.

Efter en omfattande analys och ett stort dialogarbete togs programhandlingar fram. Projektet har fokuserat på att utöka vattenkontakten på delar av sträckan samt att öka orienterbarheten genom att tydliggöra entréer och att visa på kopplingar till anslutande kollektivtrafik.

En ny platsbildning med solbrygga bidrar till att människor från andra stadsdelar söker sig till platsen och därmed får tillträde till nya delar av staden.

Eftersom det finns flera andra exploateringsprojekt i närområdet är förhoppningen att synergieffekter uppstår.

Genomförd lösning

Det som har anlagts överensstämmer med genomförandebeslutet. I korthet innebar genomförandet insatser inom 12 fokuspunkter längs stråket där de generella insatserna bestod av nedanstående åtgärder:

- ☐ Nya gångvägar
- ☐ Tillgänglighetsanpassning av befintliga gångslingor
- ☐ Belysning på några utvalda platser
- ☐ Sittplatser spridda längs hela stråket
- ☐ En naturlekplats
- ☐ Nya parkmöbler och fågelholkar/insektshotell
- ☐ Två träspänger samt två träbryggor
- ☐ Entrétytor i form av mindre platsbildningar
- ☐ Vägvisning för gående
- ☐ Varsam vass- och slyröjning

Genomförandet av projektet redovisas mer i detalj i bilaga 1, Magelungens strandpromenad, programhandling.

Bild 2 Projektets fem större insatser från Fagersjö till Farsta utsatta på en kartbild. Infällda bilder visar upphöjda trädäck, ny brygga och upprustade sitttytor.

Bild 3 Fagersjö före, naturmarken där trädäcket i Fagersjö anlades innan trädäcket kom på plats.

Bild 4 Fagersjö efter, det upphöjda trädäcket vindlande genom naturmarken.

Bild 5 Vy över naturmarken vid Fiskebryggan före

Bild 6 Vy över det upphöjda trädäcket som går mellan träden vid Fiskebryggan efter

Bild 7 Vy över platsen för Solbryggan vid Farsta Strandbad före anläggande, den gamla badbryggan till höger

Bild 8 Drönarbild på Solbryggan i trä med sitt utmärkande sick-sack mönster vid Farsta Strandbad. Foto KARAVAN

Bild 9 Solbryggan med sitt triangelmönster både på räcke och golv

Bild 10 Vy över naturmarksområdet vid Farsta Strandbad före anläggandet av naturlekplatsen Kojbyggarland

Bild 11 Naturlekplatsen Kojbyggarland med flera pyramidformade kojor efter anläggande, lekplatsen är både tillgänglighetsanpassad och belyst

Bild 12 Den sick-sack formade stenmuren med trasiga bänkar före upprustning

Bild 13 Sittplatsen vid muren efter upprustning, tillgänglighetsanpassad med bänkbord som har plats för rullstol, klottersanerad stenmur och nya skräpkorgar

Bild 14 Den trasiga träbryggan nedanför Edö serviceboende före rivning

Bild 15 Den nya träbryggan vid Edö serviceboende med samma triangelmönster som Solbryggan i Farsta strand efter anläggande, bryggan är tillgänglighetsanpassad med plats för 5 rullstolar, platsbyggda bänkar och en badstege

Bild 16 Ekologiska insatser, två fladdermusholkar uppsatta nära vattnet

Bild 17 Ekologiska insatser, ett fyllt triangelformat insektshotell

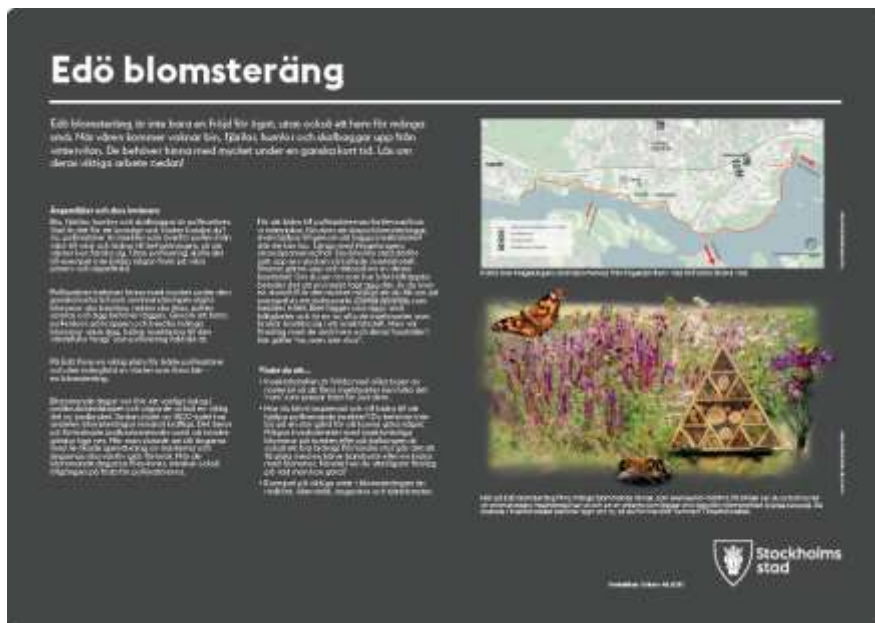

Bild 18 Ekologiska och vägvisande insatser, orienteringsskyltar för gående med text om olika biotoper

Måluppfyllelse

Målet och syftet med projektet var att utveckla det befintliga gångstråket till ett attraktivt och tillgängligt stråk för alla. Ett av målen var även att ta tillvara på och stärka de ekologiska värdena längs stråket. Projektets mål och syfte har uppnåtts, inga avvikelser har skett gentemot genomförandebeslutet.

Resultatet av projektet blev en mer tillgänglig och attraktiv strandpromenad med ökade rekreations-, upplevelse- och vistelsevärden för en bredare grupp. Att låta huvudstråket och målpunkter längs stråket vara användbart för alla var ett led i stadens arbete med Stockholm - en stad för alla. En avstämning med trafikinämndens råd för funktionshinderfrågor gjordes under augusti 2018.

Längs strandpromenaden och vid allmänna kommunikationer i området har gångvägvisning satts upp för att ytterligare tillgängliggöra stråket. Vid ett antal speciellt utvalda platser har naturskyltar med orienteringskartor satts upp. Skyltarna beskriver varsin naturtyp såsom skog och sjö som kan upplevas längs promenaden. Utefter strandpromenaden har även holkar och insektshotell satts upp och nära Edö har en blomsteräng för pollinatörer skapats.

Projektet har fått positiv respons från boende och besökare via tryckt press, sociala media, vistelseobservationer och stadens synpunktsportaler. Solbryggan vid Farsta strandbad nominerades

även till landskapsarkitekturpriset 2019. Projektet har även uppmärksammats internationellt.

Projektets genomförande och tidplan

Projektets ursprungliga tidplan enligt genomförandebeslutet blev förskjuten med 6 månader. Ursprunglig tidplan var enligt följande:

- ☐ 2018 Kv 1, färdigställande av programhandling
- ☐ 2018 Kv 1-2, projektering
- ☐ 2018 Kv 2-4, årsentreprenadarbete
- ☐ 2019 Kv 1-4, resterande arbete av rekreationsstråket slutförs
- ☐ 2020 Kv 1-4, utvärdering av ombyggnadens effekter på användandet av stråket samt av stråkets attraktivitet.

Anläggandet av etapp två-Solbryggan påbörjades hösten 2018 på grund av föreskrifterna i ansökan om vattenverksamhet vilken reglerade tiderna på året då arbete i vatten fick pågå för att påverka fisk- och fågellivet minimalt. Arbetet visade sig även bäst att utföra under vinterhalvåret då det var mer effektivt att arbeta när sjön var frusen och gick att gå på. Etapp två med anläggande av solbryggan färdigställes och invigdes under juni 2019. Samma år nominerades solbryggan till landskapsarkitekturpriset.

Etapp ett-Fagersjö och etapp tre-Edö färdigprojekterades och upphandlades under 2019. Anledningen till detta var att det visade sig att rekreationsstråket gick genom befintliga kulturhistoriskt intressanta områden med fornlämningar och känsliga naturområden. Till följd av detta fordrades ett antal olika tillstånd och utredningar. Tillståndet för att arbeta i vattenområde medförde även i dessa två etapper att arbeten inte fick ske under perioden 1 april – 31 augusti. Etapp ett och tre färdigställdes i juni 2020 och invigdes i september samma år. Sista gångvägvisningsskyltarna sattes upp under 2021.

Cykel- och gångmätningar av sträckan utfördes under 2021.

Intressenthantering och kommunikation

En omfattande medborgardialog genomfördes i början av projektet både digitalt och på plats i Farsta. Även lokala organisationer kontaktades för att ges tillfälle att lämna synpunkter och ett samarbete med elever från Thorildsplans gymnasium påbörjades. Farsta stadsdelsförvaltning medverkade och bidrog med synpunkter och tankar kring skötsel- och driftsfrågor. Särskilda skrivelser kom in från Farsta Strands Socialdemokratiska förening, Farsta strands naturvård, Magelungens vänner och EDÖ serviceboende. En avstämning med trafikinämndens råd för funktionshinderfrågor gjordes i augusti 2018.

Synpunkterna från dialogen arbetades in i projektet i den mån det var möjligt och ekonomiskt rimligt inom den totala budgeten.

Ekonomi

Trafiknämnden godkände 2017-03-08 förslag till genomförande för projektet till en beräknad investeringsutgift om 24 mnkr. Projektet har genomförts till en utgift om 24 mnkr.

Projektet finansierades genom särskilda medel inom satsningen Grönare Stockholm som ingår i nämndens utökade investeringsplan.

Projektets utgifter är fördelade enligt nedanstående tabell.

	Beslutat belopp (mnkr)	Utfall (mnkr)	Avvikelse (mnkr)
Utgifter			
Utredning och projektering	-	6,1	
Byggansvarigkostnader inkl. byggledning och risk	-	3,9	
Entreprenad	-	14	
Index	-		
Summa utgifter		24	
Inkomster			
Summa inkomster			
Netto	24	24	

Lärdomar

Den ursprungliga tidplanen visade sig inte vara realistisk med färdigställande av program, utredning, projektering, tillståndsansökningar och anläggning samma år. En mer realistisk tidplan som tog hänsyn till den begränsade byggtiden och de långa handläggningstiderna för diverse tillstånd och anmälningar borde ha tagits fram i samband med genomförandebeslutet. Tidplanen medförde även att endast förenklade bygghandlingar arbetades fram för andra etappen solbryggan vilket resulterade i att flertalet tekniska lösningar behövde lösas på plats tillsammans med entreprenör och byggledning. Detta i sin tur resulterade i att etappen tog längre tid i anläggningsfasen än planerat. Fullständiga handlingar borde ha tagits fram även för den etappen. Lärdomarna kommer att tas med i framtida projektarbeten när möjlighet ges.

Risk/Osäkerhet

Den bedömning som gjordes i samband med genomförandebeslutet var att på grund av att projektets inriktningsbeslut fattades i ett mycket tidigt skede kunde investeringsutgiften komma att bli högre p.g.a. omständigheter som inte hade kunnat förutses. En annan risk projektet identifierade var att inga anbud skulle inkomma på grund av det rådande marknadsläget.

Riskbedömningen om att utgiften för de föreslagna lösningarna skulle bli för hög besannades till viss del på grund av entreprenörens priser. Detta löstes genom att förenkla vissa delar av optionerna för att dessa skulle kunna rymmas inom budget. Exempelvis gjordes ett utbyte av några av materialvalen. Detta medförde dock ingen större inverkan på projektet i sin helhet.

Slut**Bilagor**

1. Magelungens strandpromenad programhandling